

CYNGOR GWYNEDD GWYNEDD COUNCIL

Cofnodion drafft 23ain cyfarfod Grŵp Cyswllt Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Pen Llŷn a'r Sarnau ar 17 Ebrill 2013 (yn dechrau am 7pm) ym Mhlas Tan y Bwlch, Maentwrog.

Presennol:

Y Cyng. Caerwyn Roberts (CR)	Awdurdod Lleol – Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (Cadeirydd)
Alison Hargrave (AH)	Swyddog ACA PLAS
Rhys Owen (RO)	AP - Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (APCE)
Bill Miller-Jones (BMJ)	Arall - Plymiwr a pherchennog cychod
Rowland Sharp (RS)	Arall
Rhys Jones (RJ)	AP– Cyngor Gwynedd
David Roberts (DavR)	Awdurdod Lleol – Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Y Cyng. Ray Quant (RQ)	Awdurdod Lleol – Ceredigion
Lucy Kay (LK)	AP – CCG
Mike Bowyer (MB)	Arall – Archaeoleg
Nia Jones (NJ)	Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru
Jen Kelly (JK)	Swyddog ACA Bae Ceredigion

(PLAS – Pen Llŷn a'r Sarnau)
(AP – Awdurdod Perthnasol)

Cyflwyniad

Croesawodd CR bawb i'r cyfarfod.

1. Ymddiheuriadau:

Dafydd Roberts (DR) AP - Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (APCE)

2. Cofnodion y cyfarfod diwethaf

2.1 Derbyniwyd y cofnodion fel cofnod cywir o'r cyfarfod.

3. Materion sy'n codi

3.1 AH i baratoi ymateb i ymgynghoriad PCM wedi'i warchod yn ddwys ar ran y grŵp a'i anfon o gwmpas ar gyfer sylwadau: ***Gweithredu wedi'i gwblhau.***

4. Y diweddaraf gan y Swyddog ACA

Rhoddodd AH amlinelliad o'r gwaith a oedd wedi cael ei gyflawni ers y cyfarfod diwethaf, gan nodi ei bod wedi bod yn flwyddyn brysur, gan ychwanegu bod y ddau ddarn sylweddol o waith o dan eitemau ar wahân ar yr agenda.

Mae AH wedi;

- Rhoi nifer o gyflwyniadau;
- Ymweld â nifer fawr o ysgolion a phrifysgolion;

- Trefnu a chynnal amrywiaeth o ddigwyddiadau, yn cynnwys teithiau tywys, diwrnodau hwyl ar draethau, a digwyddiadau gwyllo'r môr;
- Cynhyrchu pamffled digwyddiadau ar gyfer 2012 ac wrthi'n cynhyrchu pamffled 2013;
- Mynychu nifer o sioeau gydag arddangosfeydd ACA, yn cynnwys Gŵyl Fwyd Môr a Thir, yr Eisteddfod a Sioe Meirionnydd;
- Gwneud llawer o waith cyhoeddusrwydd, yn cynnwys nifer fawr o ddatganiadau i'r wasg, erthyglau a chyfweiliadau radio;
- Diweddarau gwefan ACA;
- Dosbarthu deunydd ACA;
- Cymryd rhan mewn nifer o brosiectau, yn cynnwys Prosiect Arolygon Ecolegol am Bysgodfeydd (wedi'i gyllido gan grant CCG), a'r prosiect LIFE N2K er mwyn sicrhau ymdriniaeth gyflawn i reoli Ardal Morol Gwarchodedig (AMG);
- Mynychu nifer o gyfarfodydd er mwyn sicrhau bod partneriaethau'n cael eu cynnal.

5 Prosiect morwellt Porthdinllaen

Rhoddodd AH y diweddaraf am brosiect morwellt Porthdinllaen.

Mae'r morwellt ym Mhorthdinllaen yn rhan o nodwedd gwastadeddau mwd a gwastadeddau tywod rhynglanwol yr ACA. Nodwyd bod y nodwedd hon mewn cyflwr anffarfiol oherwydd effeithiau angori ac angorfeydd yn y lleoliad hwn. Mae hyn wedi'i gofnodi mewn lluniau o'r awyr ac arolygon tanddwr. Mae'r prosiect sydd wedi'i sefydlu er mwyn archwilio hyn yn bwriadu edrych ar y gwahanol ffyrdd o warchod y morwellt tra'n parhau i ganiatáu i bobl ddefnyddio'r ardal, a gwireddu rhyw gymaint o fudd economaidd i'r ardal os yn bosibl.

Y gwaith sydd wedi'i wneud hyd yma:

- Mae grŵp llywio wedi'i sefydlu sy'n cynnwys Swyddog ACA, CNC, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, y *Royal Yachting Association* a Chymdeithas Pysgotwyr Llŷn.
- Mae siarad gyda phobl a chynnwys rhanddeiliaid mewn penderfyniadau rheoli yn rhan bwysig o'r prosiect hwn. Mae trafodaeth gyda llawer o bobl wedi digwydd yn barod. Cynhaliwyd diwrnod agored ym mis Rhagfyr er mwyn rhoi'r cyfle i bobl ddod i mewn a gofyn cwestiynau a dod ynghlwm â'r mater. Daeth tua 30 o bysgotwyr yno. Cafwyd trafodaeth wirioneddol dda, gyda chytundeb y gall hyn fod yn gyfle da i ddangos y gall yr egwyddor o gyfaddawdu weithio.
- Mae adroddiad cychwynnol wedi cael ei gynhyrchu sy'n edrych ar y sefyllfa bresennol a'r mathau o ddewisiadau rheoli sydd ar gael.
- Mae nifer o gyhoeddiadau wedi cael eu cynhyrchu er mwyn codi ymwybyddiaeth am y prosiect, yn cynnwys pamffled, poster, mat diodydd, nodyn briffio a phosteri codi.
- Mae erthygl ar y prosiect wedi cael ei gyhoeddi yn y cylchgrawn *Seagrass Watch*.
- Fel sydd wedi'i grybwyll ar sawl achlysur, mae'n bwysig ein bod yn casglu gwybodaeth a thystiolaeth wyddonol ar lefel leol. Bu cryn ymdrech i adeiladu ar y wybodaeth sydd gennym am Borthdinllaen yn dilyn arolygon 2008 a 2009.
- Cafwyd cyllid o gronfa Gwydnwch ac Amrywiaeth Ewropeaidd er mwyn mapio creithiau'r angorfeydd. Mae'r elfen ymarferol wedi'i chwblhau a bydd adroddiad ar gael yn fuan.
- Mae arolwg a dadansoddiad isfilodaidd wedi digwydd. Bydd adroddiad ar gael yn fuan.

- Mae cwmni o'r enw SEACAMS yn gweithio gyda'r grŵp llywio ar y prosiect. Bydd dau brosiect morwellt ym Mhorthdinllaen yn cael eu cynnal ganddyn nhw. Nid oes unrhyw gost i'r ACA.
 - Mae prosiect 1 yn brosiect ecolegol er mwyn canfod pa mor bwysig yw gwely'r morwellt i'r ardal leol. Mae hwn bron wedi'i gwblhau a bydd adroddiad ar gael yn fuan. Mae'r canfyddiadau cychwynnol yn dangos bod, ar gyfartaledd, 50% yn fwy o rywogaethau o fewn y morwellt na sydd ar y tywod moel. Mae cyfanswm o 37 o wahanol rywogaethau wedi'u cofnodi, a deg ohonyn nhw o werth masnachol. Roedd llawer o'r rhain yn rhai ifanc.
 - Mae prosiect 2 yn brosiect angorfeydd er mwyn canfod beth fyddai'n gweithio orau ym Mhorthdinllaen. Amcan y prosiect hwn yw edrych ar addasiadau i gynlluniau angorfeydd sy'n bodoli eisoes. Bydd hyn yn helpu lleihau'r effaith tra'n parhau i adael pobl ddefnyddio'r un cyfarpar ac angori yn yr un lleoliad.
- Mae'r ACA yn ogystal wedi'i gysylltu gyda phrosiect Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop gan SEACAMS - gwaith camera gydag abwyd. Mae gwely morwellt Porthdinllaen yn un o leoliadau'r arolwg.
- Mae yna nifer o fyfyrwyr sy'n ymgymryd â phrosiectau, yn amrywio o syniadau am lwybrau snorcel i astudiaethau pysgod.
- Cafwyd cyllid o gronfa CDC AHNE Llŷn.
- Mae'r dewisiadau sy'n cael eu trafod ar hyn o bryd yn cynnwys:
 - Creu parth angori – bydd hyn o fudd i longau sydd wedi'u hangori gan bod defnyddwyr wedi nodi bod angorau'n rhwygo cadwyni angori.
 - Addasu'r angorfeydd fel eu bod yn cael llai o effaith.
 - Creu llwybr snorcel / arfordir creigiog – er mwyn helpu busnesau lleol a chreu adnodd i ysgolion lleol.

Trafodaeth / cwestiynau:

- Gofynnodd MB a oedd rhywun wedi edrych ar gyfansoddiad y gwaddod. Nododd pan mae gennych forwellt, mae gennych chi haen ar frig y gwaddod sydd wedi'i gywasgu. Yn y creithiau mae'r gwaddod wedi'i gymysgu.
Dywedodd AH na wnaethpwyd hyn fel rhan o'r gwaith diweddar ym Mhorthdinllaen.
- Gofynnodd RO a oedd unrhyw forwellt o fewn ffin y Parc, ac os oedd yna forwellt, ym mha gyflwr oedd o, o'i gymharu â'r gwely ym Mhorthdinllaen.
Eglurodd AH/LK bod y gwely morwellt agosaf at y Parc yng Nghricieth. Ardal fechan yw hon. Mae'n annhebygol y byddai morwellt yn setlo yn yr aberoedd gan nad oes ganddyn nhw'r amodau cywir ar gyfer sefydlu morwellt.
- Nododd RS y gall codi'r angorfeydd pob blwyddyn achosi'r creithiau.
Cytunodd AH y gall codi'r angorfeydd gael effaith fawr. Fodd bynnag, mae canlyniadau'n dangos mai'r gadwyn godi sy'n achosi'r creithiau crwn.
- Nododd BMJ pan blymiodd ar y safle hwn ddeng mlynedd yn ôl, nododd bod uchder y gwaddod lle'r oedd y morwellt wedi setlo tua 10-12 modfedd yn uwch na'r gwaddod o'i gwmpas.
Nododd LK nad yw hyn wedi'i gofnodi mewn unrhyw un o'r arolygon, ond mae'n werth gwirio er mwyn gwneud yn siŵr.

Gweithredu: *AH i wirio a oedd arsylliadau wedi'u gwneud mewn perthynas â gwahaniaeth yn uchder y gwaddod ym Mhorthdinllaen*

6 Rheoli ACA

6.1 Adrodd ar gyflwr nodweddion a statws ACA i Ewrop - rownd adrodd N2K

Cyflwynodd LK y diweddaraf ar gyflwr a statws nodweddion ACA i Ewrop.

Mae'r asiantaethau o'r bedair gwlad wedi cwblhau ffurflenni adrodd ar gyfer y Cyd-Bwyllgor Cadwraeth Natur (CBCN) ar gyfer pob nodwedd (h.y. Atodiad I a II cynefin a rhywogaeth). Mewn rhai achosion (e.e. mamaliaid morol) cafodd yr asesiad ei arwain gan y CBCN. Mae CBCN wedi dod â'r adroddiadau o asiantaethau'r gwledydd at ei gilydd drwy ddefnyddio'r meini prawf a ddarparwyd gan y Gymuned Ewropeaidd (e.e. sut i egluro'r gwahanol dueddiadau a ddarparwyd gan y gwahanol asiantaethau).

Mae'r adroddiadau hyn, y rhai a ddarparwyd gan y gwledydd unigol a'r cyfanwaith gan y CBCN fel ei gilydd, yn awr allan ar gyfer eu hymgyngori. Gwefan yr ymgynghoriad yw: <http://jncc.defra.gov.uk/page-6387>. Ar y dudalen hon, yn yr adran 'DRAFFT YMGYNGHORI', mae yna gysylltau i dudalennau'r we ar gyfer y 'cynefinoedd' a 'rhywogaethau'. Mae cysylltau ar y tudalennau hyn i'r adroddiadau unigol ar gyfer pob rhywogaeth a chynefin a ddarparwyd gan asiantaeth pob gwlad, yn ogystal ag adroddiad cyflawn CBCN. Mae'r ymgynghoriad yn parhau tan 10fed Mai.

Mae'r adroddiadau o Gymru wedi'u cefnogi gan asesiadau mewnol o fonitro data (rhai CCG ac eraill), cofnodion gwaith achos a thystiolaeth a gwybodaeth eraill. Mae'r asesiadau ar gyfer y cynefinoedd a rhywogaethau yn nyfroedd y DU ac nid ydyn nhw'n benodol i ACA. Nid yw adroddiadau'r gwledydd unigol yn darparu canlyniad ar gyflwr y nodweddion - darperir hyn ar lefel y DU yn unig. Mae angen mwy o waith eleni er mwyn datblygu adroddiadau ar lefel yr ACA (h.y. ar statws cadwraeth nodweddion ACA), er bod cryn dipyn o goladu data sylfaenol wedi'i wneud eisoes.

Yn dilyn yr ymgynghoriad, bydd CBCN yn adolygu ymatebion yr ymgynghoriad ac yn cwblhau'r adroddiadau o ganlyniad, gydag arolwg gan DEFRA a'r llywodraethau datganoledig. Bydd yr adroddiadau terfynol yn cael eu hanfon i'r UE yr haf hwn.

Gweithredu: AH i gylchredeg cyswllt gwefan ar gyfer ymgynghoriad adrodd N2K.

Gweithredu: AH i ddrafftio llythyr i CNC am yr angen a'r brys ar gyfer adroddiadau ar gyflwr / statws y nodweddion ar lefel safleoedd.

6.2 Cynllun Rheoli PLAS

Amlinellodd AH y gwaith a oedd wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn.

Nododd AH bod llawer o waith wedi'i wneud er mwyn adolygu a diweddarau cynllun rheoli PLAS eleni. Bydd drafft cyntaf ar gael yn fuan a bydd yn cael ei anfon at y grŵp. Y cam nesaf yw trefnu nifer o gyfarfodydd i drafod cynlluniau penodol yn fanylach. Cafodd y drafft cyntaf ei baratoi gan AH i sicrhau bod cynlluniau wedi'u diweddarau cyn gymaint â phosibl cyn i drafodaethau manwl ddigwydd. Nododd AH y gall y cynlluniau hyn gael eu newid ar unrhyw adeg ac mae croeso i unrhyw un fynychu'r cyfarfodydd hyn. Yna bydd AH yn golygu'r ddogfen a'i hanfon allan eilwaith. Yna, bydd y ddogfen yn cael ei hanfon ar gyfer ymgynghori ehangach.

Gweithredu: AH i ddrafftio llythyr at Alun Davies (Cadeirydd grŵp rhanddeiliaid y PCM) i adrodd bod PLAS yn fodel da mewn perthynas â rheolaeth forol, yn arbennig felly mewn perthynas ag ymglymiad ac ymgysylltiad gyda rhanddeiliaid.

6.3 Prosiect LIFE N2K CNC

Rhoddodd Jen Kelly gyflwyniad ar brosiect LIFE N2K CNC. Cafodd y meysydd canlynol eu cynnwys.

Beth yw prosiect LIFE?

- Prosiect sy'n cael ei redeg gan Gyfoeth Naturiol Cymru
- 1 Medi 2012 – 31 Rhagfyr 2014
- Cyllideb o £1 miliwn – 50% LIFE, 50% Cyfoeth Naturiol Cymru
- 7 o aelodau staff wedi'u neilltuo a gwerth £230k o gontractwyr
- Mae'n cynnwys Morol ac Aberol, Dŵr Croyw a Gwlyptiroedd, amgylcheddau Daearyl a Rhywogaethau ar draws Cymru.
- Ymgysylltu â chynrychiolwyr rhanddeiliaid.

Nod a chwmpas y prosiect:

- “I ddatblygu rhaglen strategol ar gyfer rheoli ac adfer ACAu ac AGAu yng Nghymru rhwng y cyfnod 2014-2020 a thu hwnt. Bydd yn cael ei flaenoriaethu, ei fanylu, ei gostio a'i gytuno gan y rhanddeiliaid perthnasol.”

Noddodd JK mai hi oedd y cydlynnydd morol.

Dyheadau'r prosiect:

- Caniatáu Cymru i wneud cynnydd sylweddol tuag at ddod â nodweddion safle N2K i gyflwr ffafril a'i helpu i gwrdd â'i ymrwymadau o dan Gyfarwyddbau Cynefinoedd ac Adar Ewropeaidd.
- Darparu sail ar gyfer cael gwell lefelau o gyllid gan bob ffynhonnell bosibl ac i integreiddio cyllid N2K i offerynnau cyllidol a meysydd polisi eraill.
- Adnabod bylchau allweddol mewn tystiolaeth a rheolaeth.
- Dod â chynrychiolwyr rhanddeiliaid ynghyd yn y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol er mwyn rhannu'r wybodaeth a'r arbenigedd orau bosibl i gael y lefel uchaf o gymeradwyaeth a chefnogaeth.

Amcanion y prosiect:

- Casglu data / gwybodaeth er mwyn creu sail tystiolaeth gref.
- Adolygu trefniadau cyllid presennol ac adnabod ffynonellau cyllid newydd posibl (drwy brif gytundeb).
- Cynhyrchu rhaglen strategol trosfwaol ar gyfer safleoedd N2K yng Nghymru.
- Hwyluso cyfathrebu effeithiol er mwyn sicrhau yr ymwybyddiaeth uchaf bosibl o'r prosiect a'r hyn mae'n ei gyflawni.

Sut i gadw mewn cysylltiad?

- Gwefan
- Cylchlythyrau
- Adroddiadau am yr hyn a gyflawnwyd

Am wybodaeth bellach, ewch i <http://www.ccw.gov.uk/landscape--wildlife/protecting-our-landscape/special-landscapes--sites/the-life-programme/life-natura-2000.aspx> neu cysylltwch â JK yn jennifer.kelly@naturalresourceswales.gov.uk.

Trafodaeth / cwestiynau:

- Roedd pobl yn dal yn ansicr beth oedd y prosiect, ar beth oedd yr arian yn cael ei wario a beth fyddai'r canlyniadau.

Eglurodd JK mai amcan y prosiect yw gwella gweithrediad rheolaeth ac ariannu ar gyfer safleoedd Natura 2000; i wneud cynnydd sylweddol ar ddod â'r nodweddion i gyflwr ffafriol. Mi fydd y pres yn cael ei wario ar gostau staff, ar wella system TG i sicrhau y bydd y wybodaeth a chasglwyd yn ystod y prosiect yn parhau, ar gontract sylweddol i adnabod ffynonellau arian er mwyn cael gwell defnydd o'r ffynonellau hyn, a hefyd ar gyfres o gontractau llai i lenwi bylchau tystiolaeth. Prif allbwn y prosiect bydd 'Rhaglen Strategol o Waith ar gyfer Cymru'; cynllun cenedlaethol ar gyfer gweithred ar draws safleoedd Natura 2000 (ar gyfer AGAau ac ACAau (morol, tirol a dŵr croyw)). Yng nghreiddiol i hyn bydd gwellhad yn y wybodaeth ar safleoedd a nodweddion, bydd hyn wedyn yn rhoi gwybodaeth i Gynlluniau Gweithredu safleoedd a themâu (e.e. llygredd tryledol, materion morol traws Cymru). Heibio allbynnau'r Rhaglen, bydd y 'Rhaglen Strategol o Waith ar gyfer Cymru' a'r Cynlluniau Gweithredu yn rhoi gwybodaeth i'r Fframwaith Gweithred wedi'i Blaenoriaethau, menter arwyddocaol cydariannu gan y Comisiwn Ewropeaidd, gyda'r amcan o gynyddu cyllid ar gyfer safleoedd Natura 2000.

- Roedd pryder y byddai hyn yn arwain at fwy o barthau lle nad oedd neb yn eu cymryd.
Nododd JK nad hyn oedd bwriad na diben y prosiect.
- Gofynnodd y grŵp beth a fyddai'r budd i Gymru a pha effaith a fyddai'n ei gael ar ddefnyddwyr.
Esboniodd JK mai'r brif amcan yw gwneud cynnydd sylweddol ar ddod â'r nodweddion i gyflwr ffafriol.
- Nodwyd bod y prosiect yn bwriadu costio gweithrediadau er mwyn tynnu cyllid i lawr. Codwyd cwestiwn a oedd yn nodi y gall materion newid yn sylweddol rhwng rŵan a 2020. Os nad yw gweithrediadau yn cael eu nodi, ydi hyn yn golygu na chant eu gweithredu?
Atebodd JK trwy ddweud y byddai'n gronfa ddata fyw y gellir ei diweddarau. Bydd hyn yn gwarchod y gwaith tu hwnt i oes y prosiect.
- Gofynnodd y grŵp pa mor ddrud fyddai hi i gynnal y gronfa ddata, o ystyried ei bod wedi costio £1 miliwn i'w sefydlu.
Dywedodd JK y byddai CNC yn cynnal y gronfa ddata yn ariannol oherwydd ei fod yn rhain o systemau TG corfforedig. Bydd CNC yn parhau i wneud hyn yn y dyfodol.
- Gofynnodd y grŵp ai nhw oedd cynrychiolwyr y rhanddeiliaid a nodwyd yn y cyflwyniad.
Eglurodd JK nad yw'n bosibl. oherwydd cyfyngiadau amser, i gwrdd â'r holl rhanddeiliaid. Byddai'r prosiect yn gweithio gyda chynrychiolwyr y rhanddeiliaid. Nododd y gall AH gynrychioli'r Grŵp Cyswllt.

Gweithredu: *JK i fynychu cyfarfod nesaf y Grŵp Cyswllt er mwyn darparu AH gyda diweddariadau rheolaidd a all anfon ymlaen at y grŵp.*

Gweithredu: *JK i ddod ag enghraifft o 'wybodaeth gywrain' i'r cyfarfod nesaf.*

7 Y Diweddaraf am y Parthau Cadwraeth Morol (PCM)

Rhoddodd AH y diweddaraf am Barthau Cadwraeth Morol yn nyfroedd Cymru.

Esboniodd AH bod Llywodraeth Cymru wedi cychwyn ar broses ymgynghori yn gynharach eleni ynglŷn â dewisiadau safle PCM wedi'u gwarchod yn ddwys. Derbyniwyd oddeutu 7,000 o ymatebion, yn cynnwys ymateb gan y Grŵp Cyswllt hwn.

Ychydig fisoedd yn ôl, datganodd y Gweinidog dros yr Amgylchedd, John Griffiths (mae Alun Davies yn awr wedi'i ddisodli), gyfnod o waith ychwanegol fel rhan o'r broses ymgynghorol i ddynodi Parthau Cadwraeth Morol (PCM) yng Nghymru. Fel rhan o'r gwaith hwn, cychwynnwyd grŵp gorchwyl a gorffen er mwyn gwneud rhai argymhellion mewn perthynas â dynodi PCM yng Nghymru. Er mwyn cynorthwyo'r broses hon, cychwynnwyd yn ogystal grŵp rhanddeiliaid er mwyn cynorthwyo i roi gwybodaeth i'r grŵp gorchwyl a gorffen. Mae'r grŵp gorchwyl a gorffen yn cynnwys pobl sydd heb fod ynghlwm â'r broses hyd yma. Mae'r Cynghorydd Gareth Roberts o Gyngor Gwynedd yn y grŵp rhanddeiliaid ac mae'n cynrychioli'r awdurdodau lleol yn y gogledd. Gofynnwyd gan Gyngor Gwynedd i AH fynychu'r cyfarfodydd gydag ef. Cafodd PLAS ei gynrychioli'n dda gyda Mike Parry (yn cynrychioli twristiaeth) a Bob Lowe (yn cynrychioli Cymdeithas Hwyllo Cymru) yn ogystal yn mynychu cyfarfodydd. Ar ôl pedwar o gyfarfodydd rhanddeiliaid, mae'r grŵp gorchwyl a gorffen wedi drafftio'u hargymhellion i'r gweinidog newydd. Mae'r argymhellion hyn i'w hanfon erbyn diwedd y mis. Mae Cadeirydd y grŵp yn awyddus i'r grŵp gyfarfod â'r gweinidog unwaith y bydd wedi derbyn yr argymhellion.

Prif argymhellion yr adolygiad yw:

- Cymryd agwedd wahanol i ddefnyddio grym PCM lle mae lefel gwarchod a rheoli'r safle yn cael ei benderfynu ar sail safle wrth safle yn dilyn agwedd wedi'i seilio ar risg er mwyn cwrdd ag unrhyw ddiffyg yn y rhwydwaith Ardal Gwarchodaeth Morol (AGM).
- Ymgymryd ag adolygiad er mwyn penderfynu swyddogaeth a buddiannau posibl safleoedd gyda lefelau uwch o warchodaeth er mwyn deallt yn well a oes swyddogaeth ar gyfer safleoedd o'r fath wrth reoli moroedd Cymru.

Yna mae nifer o argymhellion mewn perthynas â'r ffordd y gwnaed yr ymgynghoriad, yr ymrwymiad cyfreithiol i ddynodi PCMAu a'r agwedd mewn gweinyddiaethau eraill yn y DU.

Y prif negeseuon / argymhellion mewn perthynas â'r camau nesaf:

- Defnyddio grym PCM, fel bo'r angen, er mwyn cyfrannu tuag at gyflawni rhwydwaith ecolegol drefnus o ardaloedd morol wedi'u gwarchod erbyn diwedd 2016.
- Rheoli'n well a rhoi adnoddau gwell i rwydwaith ACM sydd gennym yn barod. Dylid gwneud hyn drwy weithredu adolygiad CCG o reoli ACM ac adroddiad *Striking the Balance* gan Gymdeithas Pysgotwyr Cymru. Nododd AH bod y ddwy ddogfen yn debyg i'w gilydd a'u bod yn gwneud argymhellion tebyg, ac ychwanegodd bod hyn yn gadarnhaol iawn.
- Adolygu trefniadau ymgysylltiad gyda rhanddeiliaid fel rhan o strwythur llywodraethu morol integredig er mwyn cefnogi gwneud polisiau gwell a chyflawni ar lefel gymunedol yng Nghymru.

Anfonwyd llythyr oddi wrth Gadeirydd y grŵp rhanddeiliaid (Peter Davies) at y gweinidog yn amlygu rhai o'r pwyntiau hyn.

Trafodaeth / cwestiynau:

- Gofynnodd y grŵp i JK sut oedd prosiect LIFE yn dod ymlaen er mwyn sicrhau bod yr argymhellion o waith PCM yn cael ei ystyried gyda phrosiect LIFE.

Dywedodd JK nad oedd o fewn cylch gorchwyl y prosiect. Bydd y prosiect yn gweithio gyda dynodiadau rhyngwladol a bydd hyn yn adrodd ynghylch gwaith PCM.

Gweithredu: *AH i ofyn sut cafodd rhestr rhanddeiliaid PCM ei llunio.*

8 Adolygiad Polisi Morol

Rhoddodd LK gyflwyniad i Adolygiad y Polisi Morol.

Cafodd Pwyllgor Amgylcheddol a Chynaliadwyedd Cynulliad Cenedlaethol Cymru ei greu yn 2011 gyda'r dasg o:

- archwilio'r ddeddfwriaeth;
- archwilio gwaith Llywodraeth Cymru drwy graffu ar wariant, materion gweinyddu a materion polisi yn ymwneud â chynnal, datblygu a chynllunio adnoddau ynni ac amgylchedd naturiol Cymru.

Diben yr ymholiad i'r polisi morol oedd edrych ar y cynnydd gan Lywodraeth Cymru o weithredu ardaloedd amrywiol o waith polisi morol, yn benodol:

- asesu'r cynnydd a wnaed gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â gweithredu Deddf Forol 2009 gyda golwg arbennig ar gadwraeth morol a grymoedd cynllunio gofodol morol y Ddeddf;
- asesu'r cynnydd a wnaed gan Lywodraeth Cymru tuag at gyflawni'r ymrwymadau Ewropeaidd yn yr amgylchedd morol (yn cynnwys gwaith cysylltiedig e.e. y Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol, Y Gyfarwyddeb Adar, y Gyfarwyddeb Cynefinoedd, y Gyfarwyddeb Ansawdd Dŵr Ymdrochi a'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr).

Darparodd nifer o sefydliadau a grwpiau ymatebion i'r ymholiad.

Rhoddwyd canlyniadau'r pwyllgor mewn adroddiad ffurfiol a oedd yn nodi argymhellion y pwyllgor ac roedd wedi'i seilio ar y dystiolaeth a ddarparwyd. Gwnaeth y pwyllgor 13 o argymhellion i gyd mewn perthynas â phump o themâu allweddol.

1. Blaenoriaeth ac adnoddau
2. Cynllunio Gofodol Morol
3. Ardaloedd Morol Gwarchodedig
4. Trwyddedu Morol
5. Cyfarwyddbau Ewropeaidd

Mae'r adroddiad yn nodi bod amgylchedd morol Cymru yn bwysig iawn i bobl Cymru, ond bod Cymru ar ei hôl hi o safbwynt symud rhai materion polisi morol ac amgylcheddol ymlaen, ac mae angen cadw golwg ar hyn fel mater o frys.

Y cam nesaf yw i Lywodraeth Cymru ymateb i argymhellion y pwyllgor.

Gweithredu: *AH i anfon ymateb i Lywodraeth Cymru i'r argymhellion unwaith y byddan nhw ar gael.*

Mae ymateb LC i'r argymhellion nawr ar gael
<http://www.senedd.cynulliadcymru.org/mglIssueHistoryHome.aspx?lId=4412>.

9 Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

Rhoddodd LK gyflwyniad byr am CNC.

Ar 1 Ebrill daeth Cyfoeth Naturiol Cymru â gwaith y Cyngor Cefn Gwlad, Asiantaeth yr Amgylchedd a'r Comisiwn Coedwigaeth ynghyd, yn ogystal â rhai swyddogaethau Llywodraeth Cymru.

Diben CNC yw sicrhau bod adnoddau naturiol Cymru yn cael eu cynnal, eu cyfoethogi a'u defnyddio yn awr ac yn y dyfodol.

Bydd CNC yn gweithio dros gymunedau Cymru er mwyn gwarchod y bobl a'u cartrefi cyn gymaint ag sy'n bosibl oddi wrth ddigwyddiadau amgylcheddol fel llifogydd a llygredd. Bydd CNC yn darparu cyfleoedd iddyn nhw ddysgu, defnyddio ac elwa o adnoddau naturiol Cymru.

Bydd CNC yn gweithio er budd economi Cymru a chaniatáu defnydd cynaliadwy o adnoddau naturiol er mwyn cefnogi swyddi a menter, a bydd yn helpu busnesau a datblygwyr i ddeall ac ystyried cyfyngiadau amgylcheddol wrth wneud penderfyniadau pwysig.

Bydd CNC yn gweithio i gynnal a gwella ansawdd yr amgylchedd i bawb. Byddan nhw'n gweithio tuag at wneud yr amgylchedd ac adnoddau naturiol yn fwy gwydn i newid yn yr hinsawdd a phwysau eraill.

10 Monitro yn Sarn Badrig

Cafwyd cyflwyniad gan LK mewn perthynas â'r newidiadau a welwyd ar ran o gymunedau rîff Sarn Badrig dros y cyfnod 2010-12.

Yn 2010 gwelwyd symudiad dramatig yn strwythur y gymuned gan yr orsaf fonitro ar rîff Sarn Badrig. Ar ôl gaeaf oer iawn 2009/10 gwelwyd nifer enfawr o wyau cregyn gleision *Mytilus edulis* yng ngwanwyn 2010 a drechodd y gymuned *Halidrys* yn llwyr a oedd yn gymuned nodweddiadol ac roedd wedi bod yn bresennol ar safle monitro Sarn Badrig o 1998 hyd at 2009 (ac wedi'i gofnodi fel y gymuned amlycaf ar y rîffiau yng nghanol y 1980au). Achosodd digwyddiad wyau cregyn gleision 2010 ymyriad anferth ar beth oedd wedi cael ei weld fel cymuned barhaol ar y rîff. Mae natur eang y digwyddiad a'r ffaith ein bod yn gwybod y gall nifer wyau cregyn gleision amrywio'n fawr o un flwyddyn i'r nesaf, yn golygu nad oes unrhyw reswm i amau nad yw hyn yn unrhyw beth heblaw digwyddiad naturiol. Gall fod yn ddigwyddiad 'rheolaidd' sy'n digwydd yn anaml, ond nid yw wedi'i nodi mewn dros 10 mlynedd o fonitro y rhan hon o'r ACA. Mae arsylwadau o'r monitro yn 2012 yn dangos peth adfer ac aildyfu gan y planhigion *Halidrys* gwreiddiol. Bydd monitro yn y dyfodol yn parhau'r gwaith hwn i gofnodi'r newidiadau dilynol yng nghymunedau algaid. Mae'r rhain yn tanlinellu'r pwysigrwydd o fonitro rheolaidd a sefydlu cyfres o ddata dros amser er mwyn gwella dealltwriaeth am newidiadau i gymunedau morol benthig dros gyfnod o amser.

Trafodaeth / cwestiynau:

- Soniodd MB ei fod wedi'i weld o'n digwydd 4 neu 5 gwaith dros 20-25 o flynyddoedd. Gofynnodd lle oedd yr orsaf fonitro.
Eglurodd LK bod yr orsaf ar $\frac{3}{4}$ allanol y rîff, cryn bellter o safle'r llongddrylliad sydd wedi'i warchod.

- Nododd RS nad oedd gan yr Iwerddon unrhyw wyau cregyn gleision yn 2009/10.
- Gofynnodd RO a oedd hyn yn golygu bod y safle'n methu yn 2011.
Eglurodd LK y dylai data o'r math a gofnodwyd yn 2010 gyda'r digwyddiad wyau cregyn gleision achosi i chi ofyn cwestiynau ac edrych arno'n fanylach er mwyn deall beth all fod wedi achosi'r fath newid. Mae asesiadau ar gyflwr/ statws y nodwedd yn cael eu gwneud pob 6 blynedd.
- Gofynnodd MB sut mae CNC yn monitro'r safle.
Eglurodd LK eu bod yn defnyddio cwadratau meintiol, helaethrwydd ac amrywiaeth. Mae staff CNC a chontractwyr allanol yn casglu'r data. Nododd LK ei bod yn gostus i ddefnyddio tîm o blymwyr i wneud arolygon, ond bod peth o'r monitro morol angen hyn.

Nododd BMJ bod newidiadau naturiol mewn gwaddodi yn digwydd.

11 Prosiect Pysgodfeydd

Eglurodd AH nad oedd Jodie Haig yn gallu dod i'r cyfarfod yn anffodus.

Gweithredu: *AH i anfon allan gwybodaeth am y prosiect.*

12 Unrhyw fater o bryder neu ddiddordeb

BMJ – gofynnodd a oedd unrhyw ardaloedd wedi'u nodi ar gyfer ynni adnewyddol.

Gweithredu: *AH i wirio oes yna unrhyw waith wedi'i wneud i nodi ardaloedd posibl ar gyfer ynni adnewyddol.*

RQ – gofynnodd am gopi o gyflwyniad Sarn Badrig.

Gweithredu: *AH i anfon copi o gyflwyniad Sarn Badrig at y Grŵp Cyswllt.*

MB – nododd bod CADW wedi gwneud arolwg sgan ochrol o'r rîff.

13 Amser a dyddiad y cyfarfod nesaf

Cynnwys adrodd am N2K, prosiect LIFE a diweddariad PCM ar yr agenda.

Yr amser a'r dyddiad i'w gadarnhau.